

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 3 päivänä helmikuuta 2016

72/2016

Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan yrittäjän eläkelain (1272/2006) 19—21, 60, 61, 64 ja 66 § sekä 74 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 19 § osaksi laissa 1431/2011, 20 § laissa 1166/2007, 21 § laissa 913/2010, 60 § osaksi laissa 630/2009 ja 66 § laissa 630/2009,

muutetaan 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 2 momentti, 4 §:n 1 kohta, 5 ja 8—11 §, 12 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 13—18 §, 22 §:n 1 momentti, 31, 34, 49, 62 ja 63 §, 65 §:n 1 momentti, 68 §:n 2 momentti, 3 momentin 2 kohta ja 5 momentti, 69 §, 76 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 77 §, 81 §:n 2 momentti, 84 §:n 1 momentti, 84 a §:n 2 momentti, 85 §:n 1 momentti, 87 §:n 1 momentti, 89 §:n 1 momentti, 91 §:n 2 momentti, 107 §:n 3 momentti, 114, 117 ja 125 §, 129 §:n 2 momentti, 130 §:n 4 momentti ja 139 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 8 § laissa 798/2012, 9, 10 ja 49 § osaksi laissa 798/2012, 13 § osaksi laeissa 1431/2011, 798/2012 ja 875/2015, 14 ja 17 § osaksi laissa 1431/2011, 16 § osaksi laissa 875/2015, 22 §:n 1 momentti ja 31 § osaksi laissa 1166/2007, 34 § ja 107 §:n 3 momentti laissa 636/2009, 63 ja 77 § osaksi laissa 630/2009, 68 §:n 5 momentti ja 84 §:n 1 momentti laissa 1166/2007, 69 § laissa 1458/2011, 76 § laissa 630/2009, 81 §:n 2 momentti, 84 a §:n 2 momentti ja 91 §:n 2 momentti laissa 888/2014, 85 §:n 1 momentti laeissa 1431/2011 ja 875/2015, 87 §:n 1 momentti laissa 875/2015, 125 § laeissa 636/2009 ja 355/2010 ja 139 §:n 1 momentti laissa 913/2010, sekä

lisätään 2 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 630/2009, 636/2009, 1206/2009, 355/2010 ja 875/2015, siitä lailla 636/2009 kumotun 2 kohdan tilalle uusi 2 kohta, lakiin uusi 50 a—50 l § ja niiden edelle uusi väliotsikko, lakiin uusi 69 c §, 88 §:ään uusi 2 momentti ja lakiin uusi 92 a § seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään yrittäjän oikeudesta vanhuuseläkkeeseen, osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, kuntoutukseen, työkyvyttömyyseläkkeeseen ja työuraeläkkeeseen sekä yrittäjän edunsaajan oikeudesta perhe-eläkkeeseen.

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) *alimmalla vanhuuseläkeiällä* 8 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua yrittäjän syntymävuoden perusteella määräytyvää vanhuuseläkeikää;

— — — — —
Tässä laissa *eläketapahtumalla* tarkoitetaan:

- 1) vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kalenterikuukauden viimeistä päivää;
- 2) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kalenterikuukauden viimeistä päivää;
- 3) työkyvyttömyyden alkamista 32 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;
- 4) työraueläkkeen saamisen edellytysten täyttymistä 50 a §:n mukaisesti; tai
- 5) edunjättäjän kuolemaa.

4 §

Lain ulkopuolelle jäävä yrittäjätoiminta

Tämä laki ei koske:

- 1) yrittäjän toimintaa ennen 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua, eikä työskentelyä, joka jatkuu sen kalenterikuukauden jälkeen, jolloin vuonna 1957 tai sitä ennen syntynyt yrittäjä täyttää 68 vuotta, vuosina 1958—1961 syntynyt yrittäjä täyttää 69 vuotta ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntynyt yrittäjä täyttää 70 vuotta (*vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja*);

— — — — —
5 §

Urheilijan vakuuttaminen

Tätä lakia ei sovelleta urheilemiseen. Urheilemista koskevasta eläketurvasta säädetään urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetussa laissa (276/2009).

8 §

Oikeus vanhuuseläkkeeseen

Yrittäjällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Yrittäjällä on oikeus saada vanhuuseläkettä siitä riippumatta, jatkaako hän tässä laissa tarkoitettua yrittäjätoimintaansa.

Yrittäjän alin vanhuuseläkeikä määräytyy hänen syntymävuotensa mukaan seuraavasti:

- 1) vuonna 1954 ja sitä ennen syntyneellä 63 vuotta;
- 2) vuonna 1955 syntyneellä 63 vuotta ja 3 kuukautta;
- 3) vuonna 1956 syntyneellä 63 vuotta ja 6 kuukautta;
- 4) vuonna 1957 syntyneellä 63 vuotta ja 9 kuukautta;
- 5) vuonna 1958 syntyneellä 64 vuotta;
- 6) vuonna 1959 syntyneellä 64 vuotta ja 3 kuukautta;
- 7) vuonna 1960 syntyneellä 64 vuotta ja 6 kuukautta;
- 8) vuonna 1961 syntyneellä 64 vuotta ja 9 kuukautta;
- 9) vuosina 1962—1964 syntyneellä 65 vuotta.

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen yrittäjän alin vanhuuseläkeikä sopeutetaan elinajan muutokseen 76 §:n ja työntekijän eläkelain 83 §:n mukaisesti ja ikä vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella vuodelle, jona yrittäjä täyttää 62 vuotta.

Jos yrittäjä jää merimieseläkelain (1290/2006) mukaiselle vanhuuseläkkeelle alennuksessa eläkeiässä ennen tämän lain mukaista alinta vanhuuseläkeikää, hänellä on oikeus jäädä tämän lain mukaiselle vanhuuseläkkeelle merimieseläkelain mukaisessa eläkeiässä. Tällöin tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muunnetaan vakuutusmatemaattisesti vastaamaan yrittäjän eläkkeellesiirtymisikää. Tarkemmat säännökset eläkkeen määrän muun-

tamisesta ja muuntamisessa käytettävistä kertoimista annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

9 §

Vanhuuseläkkeen määrä

Jos vanhuuseläke alkaa yrittäjän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, vanhuuseläkkeen määrä on eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä ansaittu eläke.

Jos yrittäjän vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittua eläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavaa kalenterikuukautta myöhemmäksi (*lykkäyskorotus*).

Yrittäjällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyyspäivärahaa.

10 §

Vanhuuseläkkeen alkaminen

Vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona yrittäjä on täyttänyt vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän ja jona eläkettä on haettu. Vanhuuseläke voidaan myöntää myös takautuvasti enintään eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneiltä kolmelta kuukaudelta tai pätevistä syystä tätä pidemmältä ajalta. Eläkkeen takautuva myöntäminen edellyttää, että yrittäjän tässä laissa tarkoitettu vakuutus on päättynyt ennen eläkkeen alkamista.

Vanhuuseläkkeen aikana 113 §:n mukaan vakuutetusta yrittäjätoiminnasta kertynyt eläke myönnetään hakemuksesta aikaisintaan vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos yrittäjä on saanut osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona yrittäjä on täyttänyt 8 §:ssä säädettyt edellytykset ja lopettanut työeläkelakien mukaan vakuutetun pääasiallisen työnsä.

11 §

Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen

Yrittäjä voi hakea vanhuuseläkkeensä lakkauttamista, jos hänelle on myönnetty kuntoutustuki sellaisen määräaikaisen työkyvyttömyyden perusteella, jonka on kuntoutustukea myönnettäessä arvioitu jatkuvan sen jälkeen, kun yrittäjä täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä. Vanhuuseläkkeen lakkauttamista on haettava kuukauden kuluessa arvioidun työkyvyttömyyden päättymisestä ja vanhuuseläke lakkautetaan työkyvyttömyyden päätymiseen.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke

12 §

Oikeus osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen

Yrittäjällä on oikeus jäädä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle aikaisintaan hänen syntymävuotensa mukaan määräytyvän alaikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Yrittäjän osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja määräytyy seuraavasti:

- 1) vuonna 1963 ja sitä ennen syntyneellä alaikäraja on 61 vuotta;
 - 2) vuonna 1964 syntyneellä alaikäraja on 62 vuotta;
 - 3) vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneellä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja sopeutetaan eliniän muutokseen 76 §:n ja työntekijän eläkelain 83 §:n mukaisesti.
- Yrittäjällä ei ole oikeutta osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, jos hän eläkkeen alkaessa saa muuta omaan työskentelyynsä perustuvaa työeläkelakien mukaista etuutta taikka maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea.

13 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena on eläkkeen alkamista edeltäneen kalenterivuoden loppuun mennessä työeläkelakien mukaan ansaittu eläke. Tämän lain mukaisen eläkeosuuden määrä on yrittäjän hakemuksen mukaan 25 tai 50 prosenttia osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta tämän lain mukaisesta eläkkeestä.

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuudesta vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta tämän eläkeosuuden alkamisaikaa varhennetaan ennen yrittäjän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua (*varhennusvähennys*).

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuutta korotetaan pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta tämän eläkeosuuden alkamisaikaa lykätään yrittäjän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua myöhemmäksi (*lykkäyskorotus*).

Jos osittainen varhennettu vanhuuseläke on myönnetty 25 prosentin suuruisena eläkkeenä ja yrittäjä hakee toisen 25 prosentin myöntämistä, jälkimmäinen osuus lasketaan samasta 1 momentissa tarkoitettua osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta eläkkeestä kuin ensin myönnetty osuus. Jos jälkimmäiseen osuuteen lasketaan varhennusvähennys tai lykkäyskorotus, se lasketaan jälkimmäisen osuuden alkamisajankohdan mukaan.

14 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkaminen

Osittainen varhennettu vanhuuseläke alkaa eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta tai hakijan ilmoittamasta myöhemmästä ajankohdasta. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei myönnetä takautuvasti.

Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä samoin kuin jälkimmäisen 25 prosentin osuuden myöntämistä on haettava alkavaksi samasta ajankohdasta kaikkien työeläkelakien mukaan.

Eläkkeensaaja voi hakemuksesta peruuttaa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen kolmen kuukauden kuluessa eläkkeen myöntämistä koskevan päätöksen antamisesta. Eläkelaitos poistaa peruutettua eläkettä koskevan päätöksen. Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä säädetään 107 §:ssä.

15 §

Vanhuuseläke ja sen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, kun yrittäjälle myönnetään vanhuuseläke. Vanhuuseläkkeen määrä lasketaan tällöin seuraavista osista:

- 1) osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä;
- 2) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaitusta, vielä myöntämättä olevasta eläkeosuudesta; ja
- 3) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä yrittäjätoiminnasta ansaitusta eläkkeestä.

Sen estämättä, mitä 8 §:ssä säädetään, jos yrittäjälle myönnetään muun yksityisten alojen työeläkelain tai julkisten alojen työeläkelain mukainen vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen, yrittäjälle myönnetään osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä tämän lain mukaan ansaitusta eläkkeestä vielä myöntämättä oleva osuus.

Jos vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin yrittäjän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun eläkeosaan ja osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä ansaittuun eläkkeeseen lisätään lykkäyskorotus siten kuin 9 §:ssä säädetään.

16 §

Työkyvyttömyyseläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Jos osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä oleva yrittäjä tulee työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi, työkyvyttömyyseläkkeen määrä lasketaan 15 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista eläkkeen osista, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen työkyvyttömyyden alkamista edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä sekä tulevan ajan eläkeosasta.

Jos työkyvyttömyyseläke myöhemmin lakkaa, sen maksaminen keskeytetään tai se jätetään lepäämään työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain (738/2009) mukaisesti, osittainen varhennettu vanhuuseläke jatkuu aiemmin myönnetyn suuruisena.

17 §

Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen lasketaan 15 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista eläkkeen osista sekä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

Jos työuraeläke myöhemmin jätetään lepäämään 50 f §:n mukaan, osittainen varhennettu vanhuuseläke jatkuu aiemmin myönnetyn suuruisena.

18 §

Työkyvyttömyyseläke, työuraeläke ja vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Jos osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavalle yrittäjälle myönnetään työkyvyttömyyseläke, työuraeläke tai vanhuuseläke samalle ajalle, jolta on jo maksettu osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, osittainen varhennettu vanhuuseläke otetaan huomioon muun myönnettävän eläkkeen osasuorituksena.

Oikeus työeläkekuntoutukseen

Yrittäjällä, joka ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikänsä, on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

- 1) asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma todennäköisesti aiheuttaa sellaisen uhkan, että hän tulee työkyvyttömäksi 32 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;
- 2) hänellä on työskentelystä saatuja vakuutettuja työansioita 70 §:ssä tarkoitettuna tulevan ajan tarkasteluaikana vähintään 25 133,40 euroa; ja
- 3) hänellä ei ole oikeutta kuntoutukseen tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

Kuntoutusta koskevat muut säännökset

Mitä tässä laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen hakemisesta, määräytymisestä erityisin perustein, kertakorotuksesta, palkka- ja hintatason muutosten huomioon ottamisesta, ensisijaisten etuuksien vähentämisestä, eläkelaitoksen takautumisoikeudesta, maksamisesta, työkyvyttömyyseläkkeen tarkistamisesta ja määrän muuttamisesta, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen myönnettävästä työkyvyttömyyseläkkeestä, viivästyskorotuksesta, takaisinperinnästä, tietojen antamisesta ja saamisesta, muutoksenhausta ja työkyvyttömyyseläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta, koskee kuntoutusrahaa, kuntoutuskorotusta sekä niiden saajaa, jollei tässä laissa muuta säädetä. Aiheettomasti maksetut ammatillisen kuntoutuksen kustannusten korvaukset voidaan periä takaisin siten kuin tässä laissa säädetään aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä.

Kuntoutusraha ja -korotus voidaan maksaa myös kuukautta lyhyemmältä ajalta. Sairausvakuutuslaissa tarkoitettu ensisijaisuusaika ei vaikuta kuntoutusrahan alkamisaikaan. Kuntoutusraha-ajalta ei kartu eläkettä 65 §:n mukaisesti eikä kuntoutusetuuksia oteta perhe-eläkkeen perusteeksi.

Työkyvyttömyyseläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Yrittäjällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke julkisten alojen eläkelain (81/2016) 33 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella.

Lisäksi yrittäjällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke julkisten alojen palvelussuhteen jatkuessa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan ja hänen yksityisten alojen työeläkelakien mukaisen karttuneen eläkkeensä määrä kuukaudessa on enintään 688,02 euroa.

Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Täysi työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ja osatyökyvyttömyyseläke täyttää työkyvyttömyyseläkettä vastaavaksi vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä.

Yrittäjällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeen aikana harjoitetun yrittäjätoiminnan perusteella karttuneeseen eläkkeeseen hakemuksesta, jos hänen työkyvyttömyyseläkkeensä

muuttuu 1 momentin mukaisesti vanhuuseläkkeeksi. Jos yrittäjä harjoittaa yrittäjätoimintaa muun työeläkelain kuin tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai tämän lain tai muun työeläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä, yrittäjällä on oikeus tämän yrittäjätoiminnan perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, jos hänelle myönnetään vanhuuseläke. Yrittäjällä on oikeus edellä tarkoitetun työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai sen päätyttyä harjoitetun yrittäjätoiminnan perusteella karttuneeseen eläkkeeseen myös, jos hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen päättymisen jälkeen uusi työkyvyttömyyseläke, johon ei sovelleta, mitä 74 §:n 2 momentissa säädetään eläkkeen määräytymisestä entisin perustein.

Työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos:

- 1) yrittäjä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä ennen sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitetun ensisijaisuusajan päättymistä; tai
- 2) yrittäjälle ei vahvisteta sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:n 2 momentin perusteella ensisijaisuus aikaa, koska yrittäjä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä.

Työuraeläke

50 a §

Oikeus työuraeläkkeeseen

Yrittäjällä on oikeus työuraeläkkeeseen 63 vuotta täytettyään, jos:

- 1) hän on työskennellyt vähintään 38 vuoden ajan työeläkelakien mukaan vakuutettavassa työssä, joka on ollut 50 b §:ssä tarkoitettua rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavaa työtä;
- 2) hänen työkykynsä on sairauden, vian tai vamman vuoksi heikentynyt, mutta kuitenkin vähemmän kuin 32 §:ssä tarkoitetun täyden työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen edellyttää;
- 3) hänen mahdollisuutensa jatkaa työssä ovat 1 ja 2 kohdassa mainituista syistä pysyvästi heikentyneet; ja
- 4) työuraeläkkeen alaikärajan täyttämishetkellä tai sen jälkeen eläkehakemuksen viereille tullessa 1 kohdassa tarkoitettu työ jatkuu tai sen päättymisestä on kulunut enintään vuosi.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua työskentelyajaksi luetaan myös äitiys-, isyys- ja vanhempainrahakaudet enintään kolmen vuoden ajalta. Lisäksi 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun aikaan luetaan vähäiset keskeytykset työstä sairauden tai tilapäisen työttömyyden vuoksi.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun työeläkelakien mukaan vakuutettavaan työhön rinnastetaan toisessa EU- ja ETA-maassa sekä Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen solmineessa maassa vakuutettava 50 b §:ssä tarkoitettu rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ.

50 b §

Rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ

Yrittäjän 50 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioitaessa edellytetään, että työ on merkittävässä määrin sisältänyt yhtä tai useampaa seuraavista tekijöistä:

- 1) suurta lihasvoimaa edellyttäviä tai lihaksia pitkäkestoisesti kuormittavia työliikkeitä;
- 2) hengitys- ja verenkiertoelimistön erityisen voimakasta kuormittumista;
- 3) kuormittavia ja hankalia työasentoja;

4) voimaa tai suurta nopeutta vaativia toistuvia työliikkeitä taikka työliikkeitä, jotka sisältävät samanaikaisesti käsien puristusta, kiertoa ja voimaa;

5) työskentelyä erityisen vaativassa ja poikkeuksellista henkistä kuormitusta aiheuttavassa vuorovaikutteisessa työssä; taikka

6) työskentelyä jatkuvaa varuillaan oloa tai erityistä tarkkaavaisuutta edellyttävässä tehtävässä, jossa on korkea tapaturman tai onnettomuuden riski taikka ilmeinen väkivallan uhka.

Arvioitaessa sisältääkö työ merkittävässä määrin yhtä tai useampaa 1 momentissa tarkoitettua tekijää, rasittavuutta ja kuluttavuutta lisäävänä tekijänä otetaan huomioon työn poikkeukselliset fysikaaliset tekijät, kuormitusta lisäävien suojavarusteiden käyttö, toistuvaa yötyötä sisältävä tai muutoin kuormittava vuorotyö sekä toistuvat pitkät työvuorot. Lisäksi rasittavuutta ja kuluttavuutta lisäävänä tekijänä otetaan huomioon jatkuva ympäri-vuorokautinen kuormittava sidonnaisuus tuotantoeläimiin.

Työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioidaan 1 ja 2 momentissa mainittujen eri tekijöiden yhteisvaikutus kokonaisuutena huomioiden.

50 c §

Työuraeläkkeen määrä

Työuraeläkkeen määrä on työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittu eläke.

50 d §

Työuraeläkkeen alkaminen

Työuraeläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona yrittäjä täyttää 50 a §:ssä säädetty edellytykset, kuitenkin aikaisintaan hakemista seuraavan kuukauden alusta.

Työuraeläke myönnetään toistaiseksi.

50 e §

Ennakkopäätös oikeudesta työuraeläkkeeseen

Yrittäjällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän 50 a §:ssä tarkoitettut työuraeläkkeen saamisen edellytykset. Ennakkopäätöksen antaa se eläkelaitos, joka olisi toimivaltainen ratkaisemaan eläkehakemuksen, jos yrittäjä hakisi ennakkopäätöksen si-jasta eläkettä.

Työuraeläkkeestä annettu ennakkopäätös on eläkelaitosta sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään kuuden kuukauden tai yrittäjän ja eläkelaitoksen sopiman sitä pidemmän ajan kuluessa siitä, kun ennakkopäätös on tullut lainvoimaiseksi. Ennakkopäätös voi kuitenkin olla voimassa enintään alimpaan vanhuuseläkeikänsä asti.

50 f §

Työuraeläkkeen lepäämään jättäminen

Jos työuraeläkkeensaajan ansiot ylittävät työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhön-paluun edistämisestä annetun lain 3 §:ssä säädetyn kiinteän ansaintarajan, työuraeläke voi-daan jättää lepäämään noudattaen, mitä mainitun lain 4 §:n 1 ja 2 momentissa, 6 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 7—10 §:ssä säädetään.

72/2016

50 g §

Työuraeläkkeen takautuva tarkistaminen

Työuraeläke voidaan jättää lepäämään enintään kahden vuoden ajalta takautuvasti. Tämä kahden vuoden aika lasketaan eläkkeensaajan tarkistushakemuksen vireilletuloa tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

50 h §

Työuraeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Työuraeläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä.

Yrittäjällä on hakemuksesta oikeus työuraeläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, kun hänen työuraeläkkeensä muuttuu 1 momentin mukaisesti vanhuuseläkkeeksi.

50 i §

Vanhuuseläkkeen myöntäminen työuraeläkkeen sijaan

Työuraeläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos yrittäjä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeiän ennen työuraeläkkeen alkamista.

50 j §

Työuraeläkkeenhakijan kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen

Jos eläkelaitos hylkää työuraeläkehakemuksen, sen on selvitettävä, onko yrittäjällä oikeus 22 §:n mukaiseen kuntoutukseen ja varmistettava, että yrittäjän mahdollisuudet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen on selvitetty. Jos yrittäjällä on oikeus 22 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa oikeudesta kuntoutukseen ennakkopäätöksen 24 §:n mukaan.

50 k §

Työuraeläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Yrittäjällä on oikeus tämän lain mukaiseen työuraeläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työuraeläke julkisten alojen eläkelain 51 §:n perusteella.

50 l §

Työuraeläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuus

Työuraeläkkeensaaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle ryhtymisestään ansiotyöhön.

62 §

Eläkkeen karttuminen

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan välisenä aikana tämän lain perusteella vakuutetun yrittäjätoiminnan kokonaistyötulosta.

Eläkkeeseen ei oikeuta työkyvyttömyyden alkamisvuoden kokonaistyötulo, jos tuleva aika on työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi siten kuin 63 §:ssä säädetään.

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia yrittäjän kunakin kalenterivuonna palkattomalta ajalta saaman, 68 §:ssä tarkoitetun etuuden perusteena olevasta tulosta.

63 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona yrittäjä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona yrittäjä täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä (*tuleva aika*). Jos yrittäjän alinta vanhuuseläkeikää ei ole eläketapahtumahetkellä säädetty, eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona yrittäjä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona yrittäjä täyttää hänen omaa ikäluokkaansa lähimmälle ikäluokalle säädetyn alimman vanhuuseläkeiän. Tulevan ajan eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että yrittäjällä on työansioita yhteensä vähintään 12 566,70 euroa työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneen kalenterivuoden aikana.

Tulevan ajan eläke on 1,5 prosenttia vuotta kohden 70 §:ssä tarkoitetusta tulevan ajan perusteena olevasta ansiosta.

65 §

Eläkkeen karttumisen päättäneeltä työkyvyttömyyseläkejältä

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle yrittäjälle myöhemmin myönnetään uusin perustein eläke, eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan myös aika, jona yrittäjä sai työkyvyttömyyseläkettä. Tältä ajalta eläkettä laskettaessa käytetään perusteena päättäneen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiota.

68 §

Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat

Eläkkeeseen oikeuttaa yrittäjän 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun saakka palkattomalta ajalta saaman etuuden perusteena oleva tulo 3 momentissa tarkoitetulla tavalla. Vanhuuseläkettä laskettaessa yrittäjän saaman etuuden perusteena oleva tulo otetaan kuitenkin huomioon vanhuuseläketapahtumaan saakka.

Palkattoman ajan etuuksien perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioiksi, johon etuusaika kohdentuu. Etuuksien perusteena olevat tulot oikeuttavat eläkkeeseen seuraavasti:

2) 75 prosenttia työttömyysturvalain mukaisen ansioon suhteutetun päivärahan perusteena olevasta ansiosta siltä osin kuin päivärahaa on saatu alimman vanhuuseläkeiän täyttämiskuukauden loppuun mennessä;

Etuuden perusteena olevan tulon perusteella ei kartu eläkettä siltä ajalta, jolta yrittäjä on saanut työeläkelakien mukaista eläkettä, vastaavaa ulkomaista etuutta taikka kansainvälisen järjestön tai Euroopan unionin toimielimen palvelukseen perustuvaa etuutta. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen ja perhe-eläkkeen ajalta eläkettä karttuu kuitenkin myös etuuden perusteena olevan tulon perusteella.

Työeläkeote, sen antaminen ja tarkistaminen

69 §

Työeläkeote

Yrittäjälle, joka on 17—69-vuotias, annetaan hänen eläkkeeseen oikeuttavista ansioistaan työeläkeote. Työeläkeotteessa ilmoitetaan kuudelta otteen antamisvuotta edeltäneeltä kalenterivuodelta:

- 1) eläkkeeseen oikeuttavat työeläkelakien mukaiset työansiot työnantajittain;
- 2) eläkkeeseen oikeuttava tämän lain ja maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutettu työskentely sekä näiden kokonaistyötulot;
- 3) eläkkeeseen oikeuttavilta palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteena olevat tulot etuuslajeittain;
- 4) peruste ja aika, jolta etuutta karttuu valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaan; ja
- 5) työeläkeotteen antamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä karttuneen eläkkeen määrä, ei kuitenkaan silloin, kun yrittäjä on osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä.

Työeläkeotteessa ilmoitetaan lisäksi yrittäjän alin vanhuuseläkeikä, jos se on säädetty hänen ikäluokalleen työeläkeotetta annettaessa.

Eläkelaitos antaa työeläkeotteen, kun:

- 1) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain yksityisten alojen työeläkelakien mukaan tai rinnakkain yksityisten alojen ja julkisten alojen työeläkelakien mukaan; tai
- 2) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain julkisten alojen työeläkelakien mukaan ja hänellä on myös eläkkeeseen oikeuttavia yksityisten alojen työeläkelakien mukaisia työansioita kolmen työeläkeotteen lähettämistä edeltävän vuoden aikana.

Eläketurvakeskus antaa työeläkeotteen, kun otteen saajalla ei ole rekisteröityjä työeläkelakien mukaan eläkkeeseen oikeuttavia työansioita lainkaan, mutta hänellä on 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitettuja rekisteröityjä etuusjaksoja.

69 c §

Tavoite-eläkeikä työeläkeotteella

Tavoite-eläkeikä on kullekin ikäluokalle se ikä, jossa tämän ikäluokan alimmasta vanhuuseläkeiästä laskettu lykkäyskorotuksen eläkettä suurentava vaikutus on vähintään yhtä suuri kuin elinaikakertoimen vanhuuseläkettä pienentävä vaikutus.

Työeläkeote, jossa ilmoitetaan arvio yrittäjän tavoite-eläkeiästä sekä arvio hänen vanhuuseläkkeensä määrästä tavoite-eläkeiässä, lähetetään muulle kuin osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevalle yrittäjälle viimeistään hänen alinta vanhuuseläkeikänsä tai arvioitua alinta vanhuuseläkeikänsä edeltävän kuudennen kalenterivuoden aikana. Tämän jälkeen arvio yrittäjän tavoite-eläkeiästä ilmoitetaan muun työeläkeotteen antamisen yhteydessä.

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

76 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen yrittäjän alin vanhuuseläkeikä, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja ja työuraeläkkeen alaikäraja sopeutetaan eliniän

odotteen muutokseen. Ikäraajat vahvistetaan sille vuodelle, jonka aikana yrittäjä täyttää 62 vuotta.

Vanhuuseläke, osittainen varhennettu vanhuuseläke, työraeläke ja työkyvyttömyyseläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen työntekijän eläkelain 83 §:ssä tarkoitetulla elinaikakertoimella. Eläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana yrittäjä täyttää 62 vuotta. Jos muu eläke kuin työkyvyttömyyseläke alkaa ennen tuota vuotta, se muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos yrittäjän työkyvyttömyys alkaa ennen sitä vuotta, jonka aikana yrittäjä täyttää 62 vuotta, työkyvyttömyyseläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Työkyvyttömyyseläkkeen tai työraeläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta uudelleen elinaikakertoimella. Kun osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, elinaikakertoimella muuntamaton osa vanhuuseläkkeestä muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana yrittäjä täyttää 62 vuotta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut ikäraajat määrätään siten kuin työntekijän eläkelain 83 §:ssä säädetään. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa asetuksella 1 momentissa tarkoitetut ikäraajat vuosittain viimeistään kahta kuukautta ennen sen kalenterivuoden alkua, jona yrittäjä täyttää 62 vuotta.

77 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjättäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen, täyden työkyvyttömyyseläkkeen tai työraeläkkeen perusteella. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjättäjä ei kuollessaan saanut 1 momentissa tarkoitettua eläkettä tai hän sai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan eläke, jota edunjättäjä olisi saanut, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi kuolinpäivänään.

Perhe-eläkkeen perusteessa ei oteta huomioon 85—87 §:n mukaista edunjättäjän eläkkeen vähennystä.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, mutta hän ei kuollessaan saanut vanhuuseläkettä tai sai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan edunjättäjän kuolinpäivään mennessä tämän lain mukaan karttunut eläke.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisällynyt 75 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjättäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjättäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään 75 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla sen mukaan, mikä edunjättäjän ikä olisi korotushetkellä.

81 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

— — — — —

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä tai hän saa osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ja leski ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikänsä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi

tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä. Jos leski on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän viimeistään edunjättäjän kuolinpäivänä, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka hänelle on karttunut edunjättäjän kuolinvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä. Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla työskentelynsä taikka Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alasta.

84 §

Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa

Leskeneläkettä vähennettäessä otetaan lesken hakemuksesta työeläkkeiden asemesta huomioon hänen saamansa keskimääräiset ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, jos:

- 1) leski ei saa omaan työhön perustuvaa työeläkettä tai jos leski saa osatyökyvyttömyyseläkettä;
- 2) leski on tehnyt asiasta hakemuksen viiden vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta tai silloin, kun leskeneläkettä vähennetään ensimmäisen kerran; ja
- 3) mainitut ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, kun ansiotuloista otetaan huomioon 60 prosenttia, ovat yhteensä vähintään 25 prosenttia pienemmät kuin lesken 81 §:n mukaisesti määrätty eläke.

84 a §

Leskeneläkkeen tarkistaminen

Leskeneläke tarkistetaan myös, jos leskeneläkettä vähennettäessä huomioon otettu lesken saama työkyvyttömyyseläke lakkaa ja leskelle myöhemmin myönnetään muu uusi eläke kuin osittainen varhennettu vanhuuseläke, johon ei sovelleta 74 §:n säännöksiä eläkkeen myöntämisestä entisin perustein.

85 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään yrittäjän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

- 1) työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 68 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa sekä ansionmenetykskorvausta, josta on vähennetty mainitun lain 202 §:n 2 momentissa tarkoitettu työeläke;
- 2) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetykskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 58 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa;
- 3) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke;

- 4) liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnetty ansionmenetyskorvaus tai eläke;
 5) sotilastapaturmalain nojalla myönnetty ansionmenetyskorvaus;
 6) potilasvahinkolain (585/1986) nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetyskorvaus tai eläke.

87 §

Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muusta syystä kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä työtaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain tai sotilastapaturmalain mukaista päivärahaa taikka liikennevakuutuslain tai potilasvahinkolain mukaista ansionmenetyskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella. Osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä tai työkyvyttömyyseläkkeen ja työuraeläkkeen osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrää vastaavasta osasta ei myöskään vähennetä työtaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain, sotilastapaturmalain, liikennevakuutuslain, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain sekä potilasvahinkolain mukaista ansionmenetyskorvausta tai eläkettä, jos se on myönnetty osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella, ennen kuin eläkkeensaaja on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä.

88 §

Takautumisoikeus

Eläkelaitoksella on oikeus saada maksamansa työkyvyttömyyseläkkeen, perhe-eläkkeen ja kuntoutusetuuden määrä takaisin raideliikennevastuulain (113/1999) mukaan korvausvelvolliselta, jos yrittäjän työkyvyttömyyden tai edunjättäjän kuoleman aiheuttaa raideliikennevastuulain mukaan korvattava vahinkotapahtuma. Eläkelaitoksen oikeus korvaukseen voi olla enintään sen suuruinen, mitä vahinkoa kärsinyt tai edunsaaja raideliikennevastuulain mukaan olisi oikeutettu saamaan.

89 §

Ansiorajojen, rahamäärien ja kokonaistyötulon tarkistaminen palkkakertoimella

Tässä laissa tarkoitetut ansiorajat, rahamäärät ja rajamäärät tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta lukien työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitetulla palkkakertoimella. Eläkettä laskettaessa kokonaistyötulot tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon. Lisäksi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen maksettavaa muuta eläkettä tai osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkimmäistä eläkeosuutta laskettaessa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteen vielä myöntämättä oleva eläkeosuus tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon.

72/2016

91 §

Eläkehakemus

— — — — —
Jos yrittäjällä on oikeus 22 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa työkyvyttömyys-eläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 33 §:n tai työuraeläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 50 j §:n perusteella ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.
— — — — —

92 a §

Työuraeläkkeen hakemista koskevat selvitykset

Työuraeläkkeen hakijan on toimitettava eläkelaitokselle työterveyshuollon lausunto, joka sisältää:

- 1) kuvauksen hakijan nykyisen työn sisällöstä sekä arvion sen 50 b §:n mukaisesta rasittavuudesta ja kuluttavuudesta sekä työkykyvaatimuksesta;
- 2) työterveyslääkärin lausunnon hakijan terveydentilasta ja työkyvystä;
- 3) arvion hakijan 50 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuista mahdollisuuksista jatkaa työssä; sekä
- 4) kuvauksen hakijan aikaisempien töiden sisällöstä sekä arvion niiden 50 b §:n mukaisesta rasittavuudesta ja kuluttavuudesta, jos selvitystä hakijan työhistoriasta on saatavilla.

Työuraeläkkeen hakijan on lisäksi toimitettava eläkelaitokselle selvitys yrittäjätyön sisällöstä.

Jos työterveyshuollon lausuntoa ei ole saatavilla tai toimitetut lausunnot eivät ole riittäviä eläkeasian ratkaisemiseksi, eläkelaitos voi hyväksyä näitä lausuntoja vastaavan muun selvityksen. Hakijan on tällöin toimitettava eläkelaitokselle hakemuksen ratkaisemisen kannalta tarvittava selvitys terveydentilastaan, työkyvystään, työuran pituudesta tai työn sisällöstä.

Työuraeläkkeen hakija on velvollinen eläkelaitoksen osoituksesta käymään työkyvyn heikentymisen selvittämistä tai tässä pykälässä säädetyn lausunnon hankkimista varten tutkittavana eläkelaitoksen nimeämän laillistetun lääkärin luona tai eläkelaitoksen osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Jos hakija ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyy tutkimuksesta, eläkehakemus voidaan ratkaista eläkelaitoksen käytettävissä olevan selvityksen nojalla.

Eläkelaitos on velvollinen korvaamaan työuraeläkkeen hakijalle 4 momentissa tarkoitettua tutkimuksesta ja mahdollisista matkoista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

107 §

Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintä

— — — — —
Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös, jos eläkelaitos on yksityisten alojen ratkaisevana eläkelaitoksena tai viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut yksityisten alojen työeläkelakien mukaista eläkettä aiheettomasti. Jos viimeinen eläkelaitos on maksanut aiheettomasti julkisten alojen eläkelain mukaista eläkettä, takaisinperinnästä päättää Keva siten kuin takaisinperinnästä julkisten alojen eläkelaiissa säädetään. Viimeinen eläkelaitos antaa takaisinperittävistä eläkkeistä päätösyhdistelmän ja perii takaisin perittävän määrän.
— — — — —

Työeläkevakuutusmaksu

Tämän lain mukaisen eläketurvan kustantamiseksi yrittäjä on velvollinen suorittamaan työtulon perusteella lasketun työeläkevakuutusmaksun.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa asetuksella vuosittain työeläkevakuutusmaksuprosentin, jonka voidaan arvioida vastaavan työntekijän eläkelain mukaisen vakuutuksen keskimääräistä työeläkevakuutusmaksua prosentteina palkoista.

Vakuutusmaksuun sisältyvä eläkelaitoksen konkurssista johtuvia kuluja varten perittävä työeläkevakuutusmaksun osa määräytyy sosiaali- ja terveysministeriön työntekijän eläkelain 181 §:n perusteella antamien perusteiden mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa eläkelaitoksen esityksestä työeläkevakuutusmaksun tarkemmat laskentaperusteet.

Tilanteet, jolloin yrittäjällä ei ole oikeutta maksaa lisätyöeläkevakuutusmaksua tai pienennettyä työeläkevakuutusmaksua

Yrittäjällä ei ole oikeutta maksaa lisätyöeläkevakuutusmaksua eikä pienennettyä työeläkevakuutusmaksua, jos:

- 1) hän saa työeläkelakien mukaista eläkettä;
- 2) hänellä on maksamattomia tämän lain mukaisia työeläkevakuutusmaksuja;
- 3) hänen tässä laissa tarkoitettu vakuutuksensa ei jatku koko kalenterivuotta samassa eläkelaitoksessa; tai
- 4) hän on mainittuna kalenterivuonna oikeutettu 115 §:ssä tarkoitettuun aloittavan yrittäjän alennukseen.

Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään

Eläkelaitoksen viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään päätöksestä. Jos eläkelaitoksen päätös sisältyy Kevan viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään, siihen haetaan muutosta ja valitusasia käsitellään siten kuin julkisten alojen eläkelaisissa säädetään.

Päätöksen oikaisu muutoksenhaun yhteydessä

Päätösyhdistelmän viimeisenä eläkelaitoksena antaneen eläkelaitoksen on pyydettävä lausunto Kevalta ennen asian käsittelemistä siltä osin kuin valitus koskee Kevan hoitamaa eläketurvaa. Lausuntoa ei kuitenkaan pyydetä, jos valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia.

Valituksen siirto muutoksenhakuelimelle

Jos viimeisenä eläkelaitoksena päätösyhdistelmän antanut eläkelaitos on pyytänyt 129 §:n 2 momentissa tarkoitetun lausunnon Kevalta eikä se oikaise päätöstään muutoksenhakijan vaatimalla tavalla, eläkelaitoksen on toimitettava valituskirjelmä ja siitä anne-

tut lausunnot tämän pykälän 1 momentissa tarkoitetulle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

139 §

Eläkelaitosten keskinäinen vastuu eläkkeistä ja kuntoutuskustannuksista

Edellä 1 §:n 3 momentissa tarkoitetut eläkelaitokset vastaavat tämän lain mukaisista eläkkeistä, kuntoutusrahoista ja muista etuuksista aiheutuvista kustannuksista 138 §:n mukaisten vakuutusmaksuvastuidensa suhteessa. Näihin kustannuksiin ei sisällytetä palkattomista ajoista karttuneita eläkkeen osia. Kuntoutusrahan kustannukseksi katsotaan eläkelaitoksen maksaman kuntoutusrahan kokonaismäärä.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

Helsingissä 29 päivänä tammikuuta 2016

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä